

SPIS TREŚCI

Od autora

CZĘŚĆ PIERWSZA. ANTROPOLOGIA JAKO NAUKA

Rozdział pierwszy PRZEDMIOT ANTROPOLOGII

1. Różnorodność kultur
2. Społeczeństwo pierwotne
3. Subiektywny sens zjawisk kulturowych
4. Całościowe podejście do człowieka i kultury

Rozdział drugi MIEJSCE ANTROPOLOGII WŚRÓD NAUK O CZŁOWIEKU

1. Poddyscypliny antropologii
Antropologia fizyczna
Antropologia kulturowa i jej działy
Antropologia społeczna
Antropologia i etnologia
Antropologia społeczności pierwotnych
Antropologia społeczności chłopskich
Antropologia społeczności miejskich
Antropologia historyczna
2. Dyscypliny naukowe splatające się z antropologią
Archeologia
Lingwistyka
Religioznawstwo
Antropologia filozoficzna
3. Nauki pokrewne antropologii
Antropologia a socjologia
Antropologia a historia

Rozdział trzeci PODSTAWOWE POJĘCIA ANTROPOLOGII

1. Kultura
Wartościujące i nie wartościujące rozumienie kultury
Atrybutywne i dystrybutywne rozumienie kultury
Definicje kultury
Istotne cechy zjawisk kulturowych
Płaszczyzny zjawisk kulturowych
Treść i forma w kulturze
2. Jednostki elementarne w badaniu kultury
Cechy kulturowe
Temat kulturowy
Wzór kulturowy
Instytucje
3. Systemowe podejście do kultury
Relacje między elementami kultury
Wzór kultury (geniusz kultury , konfiguracja)
Ethos i eidos

- Kultury i kręgi kulturowe jako jednostki społeczne
4. Pojęcia służące do badania związku osobowości i kultury
Jednostka a kultura
Osobowość podstawowa
 5. Pojęcia służące do badania dynamiki zjawisku kultury
Ewolucja
Dyfuzja
Akulturacja
Synkretyzm kulturowy

Rozdział czwarty METODOLOGICZNA CHARAKTERYSTYKA ANTROPOLOGII

1. Spory wokół statusu teoretycznego antropologii
Poziom ogólności stwierdzeń
Dwa nurty w badaniach antropologicznych
Podejście historyczne (partykularystyczne)
Nurt scjentystyczny
2. Analiza faktów
Dane antropologa
Metoda porównawcza
Wyjaśnienia i rozumienie w antropologii
3. Problemy wynikające z badania obcych kultur
Dystans kulturowy
Kulturowy solipsyzm – zasada uczestnika
Wspólnota natury ludzkiej
Wspólnota kulturowej natury człowieka
Przenoszenie kategorii kultury badacza na kulturę badaną
Dylematy psychologiczne badacza obcych kultur
4. Problemy związane z badaniem własnej kultury
5. Techniki badań
Metoda terenowa
Badanie kultury poprzez jednostki
Element subiektywny w badaniach antropologicznych

Rozdział piąty PROBLEM PRAKTYKI BADAWCZEJ I ZASTOSOWANIE WYNIKÓW BADAŃ

1. Etyczne problemy antropologii
Wybór przedmiotu badań
Procedura badawcza
Problemy moralne związane z zastosowaniem wyników badań
2. Kulturowe i społeczne uwikłania antropologa
Antropolog jako badacz i jako działacz
Wybór hierarchii wartości w działaniu
Kultura badacza w praktyce antropologicznej
Antropolog a ideologie
3. Polityczne uwikłania antropologa
Uzależnienie instytucjonalne antropologa
Praktyczne efekty badań antropologicznych
Antropologia radykalna

Część druga SPOŁECZEŃSTWO PIERWOTNE

Rozdział szósty GENEZA KULTURY

1. Człowiek w świecie zwierząt
Wstępna definicja człowieka
Systematyczna pozycja człowieka w świecie zwierząt
Cechy typowo ludzkie a biologiczna wspólnota rzędu naczelnych
2. Rozwój cech typowo ludzkich
Rodzina Hominidae (człękokształtne)
Ramapithecus – hipotetyczny najwcześniejszy rodzaj rodziny Hominidae
Astrolopithacus (australopitek)
Homo habilis
Homo erectus
Homo sapiens
Homo sapiens sapiens (człowiek współczesny)
3. Punkty zwrotne procesu hominizacji
Sekwencja rozwoju cech typowo ludzkich
Pojęcie ludzkości
4. Człowiek jako istota biologiczna
Pojęcie rasy
Rasy ludzkie

Rozdział siódmy NAJWCZEŚNIEJSZE OKRESY ROZWOJU KULTURY LUDZKIEJ

1. Kultura myśliwych górnego paleolitu
Jedność i różnorodność w kulturze górnopaleolitycznej
Rozprzestrzenianie się kultur górnego paleolitu oraz migracje współczesnego człowieka
Analogie etnograficzne i ich prawomocność
2. Rewolucja neolityczna
Istota rewolucji neolitycznej
Proces neolityzacji i jego mechanizmy
Neolityzacja w Starym i Nowym Świecie
Problem ewolucyjnej wyższości neolitu
3. Pierwsze cywilizacje
Pojęcie cywilizacji
Narodziny i rozwój cywilizacji
Teoria powstania cywilizacji

Rozdział ósmy GOSPODARKA I SPOSOBY ADAPTACJI DO ŚRODOWISKA NATURALNEGO

1. Człowiek i środowisko
Pojęcie środowiska przyrodniczego
Podstawowe problemy ekologii
Środowisko przyrodnicze a demografia
Środowisko ubogie i bogate
Środowisko a różne dziedziny kultury
Bezpośrednie i pośrednie wpływy środowiska na kulturę
Dyktat środowiska i margines swobody kulturowej

2. Gospodarka a środowisko
Definicja gospodarki
Specyfika gospodarki pierwotnej i sposoby jej badania
Środowisko a gospodarka – aspekt technologiczny
Typy gospodarki pierwotnej
3. Dystrybucja dóbr
Własność
Dziedziczenie
Dar, wzajemność, wymiana
Handel

Rozdział dziewiąty STRUKTURA SPOŁECZNA

1. Koncepcje struktury społecznej
Tradycja marksizująca
Tradycja socjologiczna
2. Elementarne formy zróżnicowania społecznego
Różnice związane z wiekiem
Status związany z płcią
3. Elementarne instytucje społeczne
Koncepcje form pokrewieństwa, małżeństwa i rodziny
Rodzina
Definicja małżeństwa
Kazirodstwo
Egzogemia i endogemia
Zawiązanie i rozwiązanie małżeństwa
Stosunki wzajemnego unikania się i stosunki żartobliwe
Przykłady organizacji małżeństwa i rodziny
4. Struktury społeczne związane z pokrewieństwem
Matrylinearyzm i patrylinearyzm
Przypadek matrylinearnej struktury Indian Hopi
Małżeństwo preferencyjne i nakazowe w koncepcji Claude'a Levi-Straussa
5. Inne niehierarchiczne formy organizacji społecznej
Organizacja społeczna i podziały terytorialne
Poziomy integracji społecznej
Stowarzyszenia
6. Struktury hierarchiczne
Pojęcia „status” i „ranga”
Statusy przypisane i osiągnięte
Specjalne pozycje społeczne
Typ gospodarki i hierarchiczne zróżnicowanie społeczeństwa
Niewolnictwo
7. Organizacja polityczna
Pojęcie organizacji politycznej
Organizacja polityczna a struktura społeczna: typy struktur politycznych
Przywództwo polityczne
Kontrola społeczna: konformizm i konflikt
Prawo w społeczeństwie bezpieczeństwa

Rozdział dziesiąty SYSTEM WYOBRAŻEŃ O ŚWIECIE

1. Specyfika myślenia pierwotnego
Ogólnoludzka wspólnota myślenia
Typ społeczeństwa a typ myślenia: myślenie pierwotne
Kulturowe zróżnicowanie wyobrażeń o świecie
2. Podstawowe kategorie myślenia pierwotnego
Religia
Autonomia i uwarunkowanie religii
Magia
Czarownictwo
Rytuał
Sakralne role społeczne: szaman i kapłan

Rozdział jedenasty PRZEMIANY SPOŁECZEŃSTW PIERWOTNYCH

1. Typowe cechy społeczeństwa pierwotnego
Mała liczebność, rozproszenie, izolacja
Prostota technik i systemu gospodarczego
Bezklasowy charakter struktury społecznej
Typ więzi i kontroli społecznej
Brak pisma
Stabilność
2. Współczesne przemiany kultur pierwotnych
Powszechność zmiany kulturowej a specyfika ostatnich czasów
Przemiany życia gospodarczego
Przemiany struktury społecznej
3. Typy przemian kulturowych
Zmiany destrukcyjne
Zmiany konstruktywne
Nowe zjawiska w społeczeństwach pierwotnych

BIBLIOGRAFIA

INDEKS OSÓB

INDEKS RZECZOWY